

Kulturdepartementet

Yttrande över betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU2018:23)

Sammanfattning

Landstinget i Kalmar län ställer sig i huvudsak positiv till utredningens bedömningar och förslag, men vill dock påpeka att konstnärernas villkor i nuläget inte är en del av kultursamverkansmodellen. Om de ska ingå förutsätter det en relevant ökning av det statliga anslaget.

Landstinget ser en farhåga i otydlighet och minskat engagemang från staten i uppföljning av områden som saknar statliga medel. Förslagen skapar förväntningar från det offentliga och från kulturaktörerna men det är svårt att överblicka konsekvenserna.

De synpunkter som i övrigt lämnas handlar främst om att i den kommande behandlingen av utredningen ta tillvara regionala perspektiv och stärka en konstnärspolitik i hela landet genom kultursamverkansmodellen. Ett kreativt klimat för kulturskapare är ett av landstingets övergripande mål i Kulturplan Kalmar län 2022 – Kultur att växa i och det finns goda grunder för ökad samverkan och dialog mellan stat och region kring en samlad nationell konstnärspolitik.

Landstinget arbetar sedan 2015 utifrån länets konstpolicy, Offentlig konst i Kalmar län – policy och riktlinjer. Ställningstagandena i konstpolicyn är till stora delar generella och kan även appliceras på fler konstområden och konstnärsgupper. Den regionala policyn ger kommunerna riktlinjer att förhålla sig till, vilket är uppskattat, och flera kommuner har inspirerats att ta fram egna kommunala konstpolicy.

Landstingets kommentarer och synpunkter följer samma disposition som betänkandet.

9.2 En ny konstnärspolitik

Utredningen föreslår att följande motiv och inriktning ska gälla för konstnärspolitiken:

– Grunden för konstnärspolitiken är erkännandet av den betydelse konsten har för enskilda och för hela samhällets utveckling och vitalitet. Det motiverar att ansvar för konstnärernas villkor tas inom flera politikområden.

- Konstnärspolitiken ska bidra till att konstens frihet, egenvärde och kvalitet kan värnas. Politiken ska bedrivas enligt principen om armlängds avstånd.
- Konstnärspolitiken ska vara anpassad till aktuella behov och ge utrymme för nya konstnärliga uttryck.
- Konstnärernas kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara bättre vid förändring, utveckling och förnyelse i samhället.
- Konstnärspolitiken ska medverka till att snedrekryteringen till konstnärliga högskoleutbildningar minskar.
- Konstnärspolitiken ska bidra till möjligheterna att verka professionellt i hela landet som konstnär.

Landstinget tillstyrker utredningens förslag på motiv för och inriktning av en ny konstnärspolitik.

9.3 De konstnärliga utbildningarna

Landstinget ser positivt på utredningens förslag att öka tillgängligheten till de högre konstnärliga utbildningarna samt fortbildning för konstnärer. För att vidga rekryteringen är det viktigt att hela utbildningskedjan kan hållas i en region, från kulturskola via förberedande utbildningar på till exempel folkhögskolor till de högre konstnärliga utbildningarna, vilka idag saknas i Kalmar län.

Landstinget ser positivt på förslaget om konstnärliga produktionshus för ungdomar, och förutsätter att de även genomförs på orter utanför storstadsområdena, i samverkan med regionerna.

9.4 Stärkt arbetsmarknad för konstnärer

Utredningens förslag att ta fram en samlad strategi för digitalisering av den offentligt finansierade kulturen har stöd i Kalmar läns RUS, Klimat att växa i, och i Kulturplan Kalmar län 2022 – Kultur att växa i.

Landstinget tillstyrker förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att fortsatt utveckla analyser och strategier för att stärka kulturella och kreativa näringar i Sverige. Tillväxtverkets uppdrag bör omfatta samverkan med kulturmyndigheterna och regionerna.

Residensverksamhet är etablerat i Kalmar län och har stöd i kulturplanen. För att öka möjligheterna för konstnärer utanför storstadsområdena bör residens vid statliga myndigheter och förvaltningar utanför Stockholm prioriteras i samverkan med regioner och kommuner.

9.5 Konst i hela landet

Landstinget uppskattar att utredningen tydligt framhåller värdet av att konstnärer kan verka i hela landet och att regionernas stöd spelar en viktig roll.

Utredningen föreslår att konstnärernas villkor ska ingå i kommande analyser och utvärderingar av kultursamverkansmodellen. Landstinget påtalar att konstnärernas villkor i nuläget inte är en del av kultursamverkansmodellen. Om de ska ingå förutsätter det en relevant ökning av det statliga anslaget.

Landstinget tillstyrker förslaget om en ändring av förordningen (2010:2012) under förutsättning att relevanta resurser som motsvarar förväntningarna på uppdraget tillförs modellen. För övrigt har landstinget inga synpunkter på

förslaget till ny lydelse i förordningen, ”att den statliga styrningen blir tillitsbaserad, mindre detaljerad och ger utrymme för nya konstnärliga uttryck” är positivt.

Kulturarrangörernas betydelse för konstnärernas möjligheter att möta en publik i hela landet kan inte nog betonas. Den lokala och regionala kulturens möjlighet att uppfylla de politiska målen om kultur till alla är helt beroende av kulturaktörer och ideellt arbete. Landstinget framhåller att det behövs ökade resurser för att förbättra villkoren för arrangörerna i hela landet.

Landstinget instämmer i att den ideella konstbildningen och konstförmedlingen är bärande element för en stark demokrati och ser positivt på att området tillförs ytterligare medel.

9.6 Ersättningar för konstnärligt arbete

Landstinget medverkar till att kontinuerliga informations- och utbildningsinsatser rörande MU-avtalet genomförs för institutioner, kommuner och konstnärer i Kalmar län och menar att det är positivt att utredningen föreslår att MU-avtalets betydelse understryks ytterligare.

9.7 Nya bidragssystem

Landstinget ser positivt på utredningens förslag om ett nytt bidragssystem för konstnärspolitiken som är tydligt och konsekvent.

9.8 Konstnärernas sociala trygghet med mera

Landstinget är positiva till utredningens förslag på åtgärder för att öka konstnärernas sociala trygghet och att underlätta konstnärernas yrkesutövning genom undanröjande av administrativa hinder.

Att frågan om konstnärers friskvård, arbetsskador och rehabilitering belyses närmare ser landstinget positivt på. Avdragsrätten för friskvård gällde tidigare även egenföretagare, vilket många konstnärer är, men den rätten är numera borttagen.

9.9 Konstnärerna och pensionerna

Konstnärernas pensioner är överlag låga. Landstinget ser positivt på att kunskaperna om konstnärernas pensioner och pensionssystemets effekter för dem fördjupas.

Dagens pensionssystem bygger på att den enskilde tar eget ansvar och gör medvetna val. Landstinget ser positivt på att Konstnärsnämnden får i uppdrag att förbättra konstnärernas kunskap om pensionssystemet. Det är angeläget att kunskap sprids till samtliga konstnärer.

9.10 Förvaltning av konstnärspolitiken

Landstinget är positiva till utredningens förslag att samverka mellan de bidragsgivande myndigheterna förstärks.

Landstinget är även positivt till att Konstnärsnämnden får i uppdrag att bevaka och informera om konstnärernas ekonomiska villkor samt att synliggöra och analysera de alternativa vägar som finns till konstnärskapet.

9.11 Budgetfrågor

Landstinget tillstyrker förslaget om att samtliga konstnärspolitiskt relaterade anslag inom utgiftsområde 17 ska omfattas av statens pris- och löneomräkning.